

Het Verhaal van de Rivier

Rivier in vorm: actief sedimentbeheer

De vorm van de rivierbedding raakt steeds verder uit balans. Uiterwaarden worden hoger, de vaargeul snijdt zich dieper in. Daar hebben mensen last van. Natuurbeheerders zien natuur verdrogen. Kabels en leidingen komen bloot te liggen, fundamenten van bruggen worden hindernissen in de vaargeul. Schepen kunnen steeds minder lading meenemen. Ook kan het overstromingsrisico veranderen. De oplossing ligt voor de hand: breng zand terug naar de rivierbodem, onder meer door uiterwaarden periodiek af te graven. Actief sedimentbeheer noemen we dat.

Het Verhaal van de Rivier in het kort

Sturen op millimeters waterstand, de begroeiing nauwlettend in de gaten houden. De ruimte voor de rivier is zo krap dat kleine veranderingen grote gevolgen hebben. Voor waterveiligheid, scheepvaart, natuur, landbouw en omwonenden. Daarom hanteert Rijkswaterstaat strenge voorwaarden in vergunningen. De grenzen van het strak ingekaderde rivierbeheer zijn echter in zicht.

Kan het anders? We denken van wel. Meer ruimte creëren, integraler denken, verder vooruitkijken. Lucht brengen in het rivierbeheer. Van regels en kaders naar samen verantwoordelijkheid nemen. Elkaar ruimte gunnen en afspraken maken. Doet u mee?

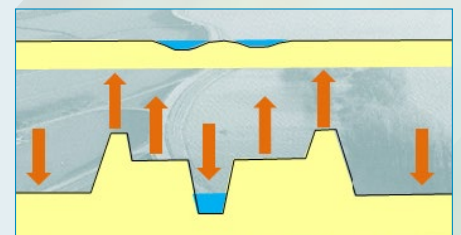
Met **actief sedimentbeheer** helpen we de natuurlijke processen een handje. Waar zand, slib of grind zich ophopen, halen we het weg: dat kan in de vaargeul zelf zijn, in binnenbochten of verder benedenstrooms, maar ook op oevers en in uiterwaarden. Met dat sediment hogen we het zomerbed op. Om de rivier in vorm te houden, is het nodig uiterwaardgebieden ongeveer eens in de honderd jaar gedeeltelijk af te graven. Rijkswaterstaat onderzoekt of dit concept kansrijk is in de Nederlandse rivieren. Actief sedimentbeheer is waarschijnlijk vooral effectief in rivieren zonder stuwen: de Waal, de Grensmaas en de IJssel.

Kansen

Met **actief sedimentbeheer** blijft de vaargeul met maatwerk op orde. Dat is belangrijk voor de lokale en nationale havenconomie. Ook blijft het zomerbed stabiel, wat essentieel is voor een veilige afvoerverdeling over de Rijntakken. Baggerwerk in binnenbochten en de benedenrivieren is goed voor de bevaarbaarheid op die plaatsen. Het periodiek afgraven van uiterwaarden en oevers is goed te combineren met cyclisch beheer van riviernatuur en maakt het landschap gevarieerder. Ook stopt de grondwaterdaling en vermindert de verdroging. Tot slot biedt deze periodieke activiteit de kans om extra ruimte voor de rivier te creëren.

De rivier kan het niet meer zelf

Door zomerkaden en kribben hebben we het zomerbed heel smal gemaakt. Het water stroomt er snel en daardoor schuurt de bedding uit. Ook de afgenomen zandaanvoer uit Duitsland draagt daaraan bij. Als bij hoge afvoeren de uiterwaarden overstromen, blijft daar veel zand en slib achter. Zo worden de uiterwaarden steeds hoger. Klimaatverandering versterkt deze ontwikkeling.

Beproefd concept

Actief sedimentbeheer is een beproefd concept in het waterbeheer. Nederland onderhoudt op deze manier al tientallen jaren de kust (zandsuppleties). Ook in het Duitse deel van de Rijn vindt al actief sedimentbeheer plaats door suppleties. Het voordeel is dat deze 'zachte maatregel' heel flexibel is: adaptief bijsturen is altijd mogelijk.